

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Ecclesiastica Hymnodia Libri Tres

Secchi, Anacleto

Antverpiæ, 1634

Cap. III. Dei præsentis cogitatio attentionem Hymnodiaæ adiuuat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45942](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45942)

maximè humilibus conceditur. Ut vnusquisque adiuuetur ad hanc attentionem tum acquirendam tum cōseruandam, mox subijciam duo apta & efficacia argumenta & adiumenta, quæ possunt ab vnoquoque facillimè exerceri & obrineri.

CAPVT III.

*Dei præsentis cogitatio attentionem
Hymnodie adiuuat.*

ATENTIONIS acquisitio tanti est in hoc studio Hymnodie momenti, vt quemadmodum in ea consistit substantia & perfectio totius ferè diuini Officij, ita omni diligentia curandum sit media omnia adhibere opportuna ad illam obtinendam. Inter hæc media supremum locum tenere cogitationem diuinæ præsentiae, adstruunt omnes Scripturæ, ob eam rationem præcipuam; quia sicut omnis Hymnodie ratio ad Deum colendum & exorandum dirigitur, ita qui verè cupit suum officium rectè explere, eniti debet circa acquisitionem huius diuinæ præsentiae. Qui familiarem sibi illam obtinere nouerunt, maxima facilitate eleuantur in Deum, & cum illo colloquuntur sine vlla mentis euagatione. Noster Hymnographus hanc Dei præsentiam aded sibi familiarem conciliauerat, vt Deum oculis propriis cernere, & tamquam amicum alloqui sibi videretur, idq; non solum tempore quietis, quando solus in remotiori aliquo domus vel palatij loco vacabat orationi ac meditationi, sed, quod difficillimum aliis valdè esset, etiam tempore & locis maximarum occupationum, quando vix, ac ne vix quidem licitum est homini cogitationem

*Attentio est
substantia
diuini Of-
ficij.*

*Dei præsen-
tis cogitatio
familiaris
Dauidi.*

&

& animum sibi ipsi, suæ salutis & incolumitatis tendere; nimirum quando profugus migrabat vno ad alium locum, modò ad prærupta montium, modò ad deserta & solitudines silvarum, modò ad infidelium ciuitates, vt vitam seruare læsam. Mirum certè est, quòd licet in ijs locis viri vita maximè periclitaretur, ob Regis potentiam, tanta nihilominus animi quietas ac si in loco tutissimo ac libero ab omni periculi existeret, in diuinas laudes erumpebat. Deum suum alloquens, celebrans & benedicens.

Multi extant insignes Psalmi Deum alloquentes, in ijs locis maioris discriminis compositi, decantati, quos percensere longum esset, quos aliquos iam sparsim in Opere inuimus. Hoc loco sit significare, tantam fuisse huiusmodi clari viri cogitationem erga Deum præsentem, de hisce suis fugis & migrationibus agens, non dubitauerit pronuntiare, se Deum ita præsentem attendisse, ac si vidisset aut audisset enumerantem gressus & animi angustias obseruantem. Psalmo 55. qui vnus est ex compositis tempore fugæ.

Deus enumerat gressus afflictorum.

Davidis fuga duodecim.

a 1. Reg. 21

b 1. Reg. 22

c 1. Reg. 23

d Ibid.

e Ibid.

f 1. Reg. 24

g 1. Reg. 25

h 1. Reg. 27

i 1. Reg. 19

k 1. Reg. 20

l 1. Reg. 19

m 2. Rc. 15

ait ad Deum: *Deus, vitam meam annuntiaui, posuisti lacrymas meas in conspectu tuo.* Hinc est, quòd si attendantur iuxta vim Hebraicæ phrasæ, dicere volunt: *Migrations meas enumerasti, lacrymas meas posuisti in conspectu tuo.* Hinc est, quòd in medijs fugis, licet ad duodecim enumerentur in sacris Libris, nempe ad *a* Regem Achis, ad *b* Regem Moab, ad *c* Ceilam urbem, in *d* desertum Ziph, in *e* desertum Maon, in *f* desertum Egædadi, in *g* desertum Pharan, ad *h* Philistinos, ad *i* domum propriam, ad *k* consanguineos, ad *l* Samuelem in Ramatha, per agros tandem in *m* fac

facie Absalonis filij, numquam tamen visus est tristis, sed semper lætus, semperque Deum suum, quem præsentem existimabat & cogitabat, celebrans Hymnis & Psalmis, ei semper fidens, illum inuocans & colens.

Magna vis huius diuinæ præsentia ab homine pio cogitata, hæc sola sufficit ad animi feruorem in oratione retinendum. Hac eadem cogitatione sanctus Iob, qui tot antè sæculis præcellerat Dauidem, vir à Deo multis varijsq; calamitatibus probatus, dies suos explebat mira animi tranquillitate, semper de Deo maxima cum reuerentia loquens, semper laudans, eiq; gratias agens, non sine maxima admiratione eorum qui hanc illius cum Deo initam familiaritatem non nouerant; ipse autem notam omnibus facit dicens: *Nonne ipse considerat vias meas, & cunctos gressus meos dinumerat?* Sed vt iterum redeamus ad Dauidem nostrum, obseruabimus, quòd diuinæ Maiestatis præsentiam sibi semper propositam, vocat sui cordis vnicam firmitatem: *Prouidebam Dominum in conspectu meo* Psal. 15.

semper, quoniam à dextris est mihi, ne commouear. Imò eidem diuinæ præsentia cogitata non dubitat acceptam referre diuinorum mandatorum perfectam obseruationem & exactam reuerentiam, quam, post obtentam à Deo vitæ melioris nouitatem, tenuit vsq; ad mortem: *Seruauim mandata tua & testimonia tua, quia omnes via mea in conspectu tuo.* quasi dixerit: Ideò potui esse tibi Deo meo fidelis in omnibus mandatis & testimonijs tuis, quia te semper in omnibus actionibus meis cogitabam præsentem ac conspicientem.

Nonne ipse considerat vias meas, & cunctos gressus meos dinumerat? Sed vt iterum redeamus ad Dauidem nostrum, obseruabimus, quòd diuinæ Maiestatis præsentiam sibi semper propositam, vocat sui cordis vnicam firmitatem: *Prouidebam Dominum in conspectu meo* Psal. 15.

semper, quoniam à dextris est mihi, ne commouear.

Imò eidem diuinæ præsentia cogitata non dubitat acceptam referre diuinorum mandatorum perfectam obseruationem & exactam reuerentiam, quam, post obtentam à Deo vitæ melioris nouitatem, tenuit vsq; ad mortem: *Seruauim mandata tua & testimonia tua, quia omnes via mea in conspectu tuo.* quasi dixerit: Ideò potui esse tibi Deo meo fidelis in omnibus mandatis & testimonijs tuis, quia te semper in omnibus actionibus meis cogitabam præsentem ac conspicientem.

Seruauim mandata tua & testimonia tua, quia omnes via mea in conspectu tuo. quasi dixerit: Ideò potui esse tibi Deo meo fidelis in omnibus mandatis & testimonijs tuis, quia te semper in omnibus actionibus meis cogitabam præsentem ac conspicientem.

R Modus

Modus autem cogitandi hanc diuinam presentiam varius exitit, iuxta varietatem ingeniorum. Potest Deus proponi præsens maxima cum Maiestate inter medios exercitus Spirituum celestium, qui modus est conditioni Dei maxime aptus, & ab omni hominum genere potest facillimè concipi. Plato vir Ethnicus, licet doctissimus in humana sapientia, docebat, summum Iouem obambulare cælum in curru & quadriga, comitantibus eum diuis, qui illius laudes celebrarent. De quo Platonico sensu testatur Augustinus Episcopus gubinus in Psalmum 67. Hanc eandem formam maiestatem conspicere dignus effectus est, & non descriptam tradidit Isaias, videns Dominum sedentem throno gloriæ sublimi sedentem, vndiq; Seraphicis spiritibus stipatum. Hanc Maiestatem suadebat virtutum cultoribus pijsissimus Bernardus, vti maximè opportunam ad attentionem mentis: *Sic ora, cum oraueris, quasi sis assumpta ante faciem Maiestatem in excelsis throno, vbi milia millium ministrant, & decies centena milia assistunt ei.* Ad hanc eandem exhortabatur diuinus Chrysostomus, expendens euentum illum quem describit Isaias, dicens, *Vidi Dominum sedentem super excelsum solium & eleuatum, & plene omnis terra Maiestate eius.* ait D. Chrysostomus: *Quod si omnis oraturus hanc sibi proponeret Maiestatem, orationes suas attentius, feruentius & rectius funderet. Quis enim tam audax & temerarius, Deum presentem cogitationis oculis prospiciens, alias cogitationes admitteret quam bonas & opportunas? tandem concludit: Qui coram Rege terreno loquitur, de ijs tantum verba facit, de quibus voluerit ille audire. & post pauca addit: Te*

Dei præsentia quot modis possit proponi.

Plato.

Aug. Episcopus gubinus in Psalm. 67.

Isaiæ 6.

D. Ber. lib. de Confid. cap. 48.

Dei Maiestatem cogitata feruore tribuit oranti.

verò cum Rege Regum colloquens, cui cum horrore
seruiant Angeli, omisso cum illo sermone, de luto, de
pulvere, de telis araneorum loqueris? Impossibile
quasi dixerim futurum cordi sic disposito tunc
mente euagari.

Potest Deus etiam concipi præsens tamquam
Iudex pro tribunali sedens, vt sententiam de no-
bis, præsertim de hac re, quam nunc præ manibus
habemus orantes, proferat. Hic modus esset ma-
ximæ vtilitatis, & facilis redderetur cogitationi.
Vtilis esset, quia Iudicis præsentia timoré gignere
valet. Quis facinorosus tam impudens esse po-
test, vt coram Iudice, à quo necessariò debet exa-
minari, & potest seuerè plecti, audeat delicta
committere? Facilis est, quia mens ea facilè con-
cipit quæ phantasmatis sunt aptiora & fami-
liaria, cuiusmodi sunt Iudicium auctoritas & se-
ueritas. Qui modus facilior redditur ex argu-
mento Psalmorum qui recitantur & cantantur:
nam passim sermo incidit de Iudicijs Dei, de Iu-
stitia, de Præceptis, & de Legibus; quæ recorda-
tio singulari quodam modo frequētissima est in
illo Psalmo omni veneratione colendo, qui quo-
tidie frequentatur ad horas diei à psallentibus,
nimirum 118. totus enim est in renouandis illis
vocibus, iudiciorum, legis, mandatorum, testi-
moniorum, & similium, quæ ad causam iudicia-
riam spectare possunt. Ad quam rem narratur à
D. Petro Damiani quædam apta meditatio cuius-
dam deuoti, sed miræ simplicitatis, viri. Is ali-
quando expleto Officio diuino, dum à discipulis
interrogaretur, quid ea die vidisset in Ecclesia;
respondit se vidisse in quatuor versiculis sex per-
sonas necessarias ad beneficium animæ suæ, ni-

*Dei Iudicis
cogitatio
timorem
sonat.*

*Dei Iudicis
figura fre-
quenter de-
scribitur in
Psalmis.*

*D. Petr.
Dam. Ser.
12. de Re-
surrect.*

260 DE ECCLESIAST. HYMNODIA
mirum Legem, Testimonium, Iustitiam, Præceptum, Timorem, Iudicia. In Lege aiebat ostensam personam Iudicis, qui secundum legem iudicaturus est; in Testimonio aduertisse testem examinandos; in Iustitia cognouisse munia actoris & rei; in Præcepto attendisse Iudicis sententiam; in Timore atq; Iudicio obseruasse accusatorem & executorem. Hic pius vir nouerat elicere ex argumento Psalmorum præsentiam Dei in forma Iudicis pro tribunali sedentis, & hac sanctæ cogitatione uili canebat suos Hymnos Deo. Quod modus proponitur vsurpandus à psallentibus dum Ecclesia in quodam Hymno dicit:

Hymn.
Laud.
Fer. 5.

*Speculator adstat de super,
Qui nos diebus omnibus,
Actusque nostros prospicit
A luce prima in uesperum.*

Utro horum modorum concipiatur Deus presens, mens cantantis & psallentis Deo attendere poterit munus suum explere. Nullam admittere poterit cor uidens his modis Deum alienam cogitationem; & poterit facilius ad eam purissimam attentionem peruenire, quam à suis Religiosis exquirebat D. Bernardus. Non patiebatur huiusmodi cogitationes admitti, etiam bonas, quæ non essent conformes argumento Psalmorum. Si inter psallendum occurrisset menti nobilis aliqua Theologiæ doctrina paulò antè in cubiculo lecta; si etiam occurrisset menti alta aliqua doctrina ex ore ipsius sancti Magistri & Antistitis concionantis audita, expellendas docebat has cogitationes, quamuis bonas, quamuis pias, ob eam rationem; quia etiam si salubres sint, minimè tamen salubriter inter psallendum

Cogitationes etiam bonæ debent aliquando excludi ab orationibus.

D. Bern.
Serm. 47.
in Cant.

lendum reuoluuntur: Spiritus enim sanctus illa hora gratum non existimat quidquid aliud offerimus, quam id quod debemus in opere Dei. Opus Dei vocabatur à D. Bernardo Hymnodia opus, citans regulam D. Benedicti asserentis: *Nihil operi Dei proponere licet.* quo titulo arguebat, quanta attentione dignum esset diuinis vacare laudibus.

Qui non studet hanc familiaritatem diuinæ præsentia obtinere, sicut facilis erit ad euagationes cogitationum, cum careat freno potentissimo ad illas cohibendas & continendas, ita non modicam potest irrogare iniuriam officio quo fungitur: nam euerit sensum omnem tum orationum quæ recitantur, tum Psalmorum qui concinuntur, tum verborum quæ proferuntur. Quidquid adhibetur in diuino Officio, significat Deum præsentem, quem alloquimur, inuocamus, laudamus, exoramus; & tamen illi mens nihilo magis aduertit, ac si non adesset, nec de illo sermonem & verba faceret. Facinus certè indignum, & acripæna aliquando luendum. Peiores sumus agentes cum Deo immortali & omnipotente, quam cum Principe aut Prætorè mortali, quos alloqui studemus omni reuerentia & timore.

Hac Dei præsentis cogitatio eò faciliùs poterit obtineri ab vnaquaq; Religiosa & pia persona, eiusdem Dei nobis proponere curabimus non tantum naturalem præsentiam per illam immensitatem naturæ, qua rebus omnibus intimum esse Deum docuit Apostolus Paulus, vti rem ipsis Philosophis Atheniensibus lumine naturæ cognitam & comprobata, quia non longè abest ab vnoquoque nostrum, & in ipso viuimus, mouemur, & sumus; sed etiam modum supernaturalem exi-

Mente alieni à Deo dum orant, iram sibi prouocant.

Christi Domini præsentia sacramentalis in Eucharistia attentione excitare debet. Act. 17.

stantiæ Verbi incarnati in Eucharistiæ Sacramento, quod in Templis asseruatur, & cuius venerabili ac formidabili adstant præsentia reali, dum in choro psallentes canimus. Inde stimulum ducere possumus ad nos ipsos excitandos, ne coram tanta Maiestate alias cogitationes admittamus quàm pias & sanctas. Deus sub illis speciebus panis latens, quasi sub tot cancellis respicit & considerat corda & animum, licet ipse non videatur à nobis. de quo possumus vsurpare verba illius pijssimi Bernardi: *Videor, & non video; vereor, & non tremo; in speculum illius exploratoris qui post parietem frons quem pro acumine visus caprea assimilavit Scriptura.* Expendebat tunc sanctus Doctor illa verba Canticorum, *En ipse stat post parietem nostrum respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos;* Deo omnia intuenti & cordium cogitationes consideranti accommodat, vt cautior inde fiat ad proprii cordis custodiam, sicuti Sponsa, ex eadem consideratione sui Sponsi præsentis & aspicientis, argumentum maioris dilectionis ad sui executionem eliciebat. Quæ rectè possunt à nobis accommodari ad præsentiam incarnati Verbi in Eucharistiæ Sacramento, quasi sub cancellis existentium, vt videat & obseruet nos psallentes. Si huius acutissimi videntis oculos super nos præsentis cogitabimus, magnum inde nobis ad attentionem tenendam & desidiâ expellendam comparabimus adiumentum, magnæque timorem & reuerentiam erga Deum concipiemus. Ipse tandem Deus, oculorum suorum benignissimos radios, tamquam Sponsus, erga nos emittens, maioribus semper largioribusque gratijs animas nostras cumulabit.

D. Bernar. pijssimi Bernardi: *Videor, & non video; vereor, & non tremo; in speculum illius exploratoris qui post parietem frons quem pro acumine visus caprea assimilavit Scriptura.*

Serm. 55. in Cantica. *Expendebat tunc sanctus Doctor illa verba Canticorum, En ipse stat post parietem nostrum respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos;*

Cant. 2. *Deo omnia intuenti & cordium cogitationes consideranti accommodat, vt cautior inde fiat ad proprii cordis custodiam, sicuti Sponsa, ex eadem consideratione sui Sponsi præsentis & aspicientis, argumentum maioris dilectionis ad sui executionem eliciebat.*

Quæ rectè possunt à nobis accommodari ad præsentiam incarnati Verbi in Eucharistiæ Sacramento, quasi sub cancellis existentium, vt videat & obseruet nos psallentes.

Si huius acutissimi videntis oculos super nos præsentis cogitabimus, magnum inde nobis ad attentionem tenendam & desidiâ expellendam comparabimus adiumentum, magnæque timorem & reuerentiam erga Deum concipiemus.

Ipse tandem Deus, oculorum suorum benignissimos radios, tamquam Sponsus, erga nos emittens, maioribus semper largioribusque gratijs animas nostras cumulabit.

CA-